Szakmai életút-lapozgató IV.

Válogatás Kovács Sándor írásaiból

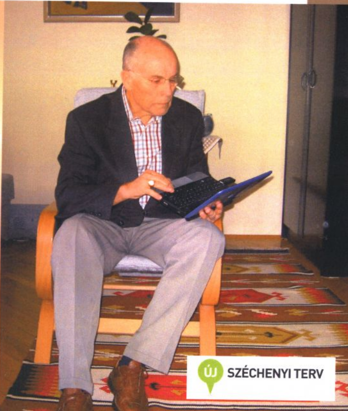

ÚJ SZÉCHENYI TERV

Szakmai életút-lapozgató IV.

Válogatás Kovács Sándor írásaiból

Szerkesztette:
Hüber Gabriella Margit
Nagy Adrienn
Takács Zsuzsanna Mária

Pécsi Tudományegyetem
„Oktatás és Társadalom"
Neveléstudományi Doktori Iskola
Pécs, 2013

A kötet kiadását támogatta:

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

ÚJ SZÉCHENYI TERV

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

TÁMOP-4.2.2./B-10/1-2010-0029
Tudományos képzés műhelyeinek támogatása
a Pécsi Tudományegyetemen

© Szerkesztők, szerzők

Sorozatszerkesztők:
Bárdossy Ildikó
Kéri Katalin

Lektor:
Molnár-Kovács Zsófia

Felelős kiadó:
Ambrusné Kéri Katalin

Készült a Kódex Nyomdában, Pécsett
Borítóterv: Molnár-Kovács Zsófia

ISBN 978-963-642-544-9
ISSN 2063-0751

TARTALOM

Előszó **9**

Bevezetés **11**

Kovács Sándor írásaiból **13**
A játékot semmi sem helyettesítheti! (részlet) 13
Az iskola-image 15
Hagyományos és új közelítések az összehasonlító pedagógiában (részlet) 23
A hozzáadott érték összetevői az iskolában (részlet) 29
Intézményi értékorientációk a közoktatásban 32
Gáspár László pedagógiájának jövőbemutató értékei (részlet) 41

Kovács Sándor szakmai életrajza 47

Kovács Sándor publikációinak jegyzéke **51**

Kovács Sándorról megjelent írásművek **67**

Bevezetés

A kötet egy olyan, a neveléstudomány elméletével és gyakorlatával egész szakmai életútja során aktívan és elmélyülten foglalkozó szakember, Kovács Sándor írásaiból nyújt válogatást, aki az iskolák mikrovilágától a széles, nemzetközi kitekintésig mindig képes rendszerszerűen látni és összefüggésekben gondolkodni. Kutatói és fejlesztői munkája nyomán a Pécsi Tudományegyetemen több más terület mellett meggyökeresedett és megerősödött például az összehasonlító neveléstudomány, a nevelésügyi innováció és az iskolamenedzsment tématerülete.

A könyv Kovács Sándor legjellemzőbb írásaiból, azok részleteiből készített, a tanulmányok megjelenésének időrendjét követő válogatás, mely azzal a szándékkal készült, hogy a jelen és a jövő neveléstudománnyal, tanítással foglalkozó szakemberei, illetve a kutatásokat folytató doktorhallgatók számára iránymutató kiindulópontot jelentsenek. Az első írás 1974-ből való, az *Úttörővezető* című folyóirat egy akkori számában jelent meg. Ennek témája, tudományos megalapozottsága olyan, hogy most, négy évtized múlva is fontos és elgondolkodtató valamennyi megállapítása, jóllehet, a cikk születésének időszakában még senki nem láthatta pontosan, mit is jelentenek, milyen új tartalmakkal telítődnek majd a harmadik évezred tízes éveiben ezek a mondatok: „Előtörnek az automatikus játékok. Ezekkel pedig legfeljebb az izgalmak serkenthetők, fizikai és szellemi képességek aligha vagy csak kevéssé."

A következő tanulmány az iskola-image elemzéséhez ad tudományos, elsősorban francia szakirodalmakra alapozott szempontokat, kapaszkodókat. Az 1991-ben megjelent írás jól mutatja, hogy Kovács Sándor mennyire érzékenyen reagált a hazai rendszerváltozás utáni iskolafejlesztési törekvésekre, a társadalom- és neveléstudományi oldalról is jelentős támogatást kapó, menedzseri szemléletű iskolavezetés kialakításának akkoriban felerősödő igényeire. Rá jellemző módon a legújabb külföldi szakmunkákat használta háttér-irodalomként, értő módon értelmezve és közvetítve azok tartalmát.

Az összehasonlító neveléstudomány (korábban inkább használt, az itt felidézett könyvrészletben is közölt szóhasználattal: *összehasonlító pedagógia*) történetének Pécsen Kovács Sándor volt az első összefoglalója. Ebben a művében is elsősorban francia nyelvű irodalmakra

támaszkodva, azokat magyarul is olvasható antropológiai-néprajztudományi szakmunkák részleteivel kiegészítve összegezte mondanivalóját. Az egyetemi jegyzet elkészítése során gondosan ügyelt arra a szerző, hogy az jól tagolt, érdekes, tudományos tartalma mellett is olvasmányos, a diákok számára könnyen tanulható legyen.

A hozzáadott érték összetevői az iskolában című, hosszabb lélegzetű tanulmányból kiemelt rövid részlet, mely ebben a kötetben a soron következő írás, az előzőhöz szervesen kapcsolódva arra mutat rá, hogyan is lehet egy adott téma összehasonlító szempontú kutatásának előzményeit, kereteit körvonalazni. Ugyanehhez a témához kapcsolódik a kötet következő, az *Intézményi értékorientációk a közoktatásban* címmel megjelent írása, mely egy, a közoktatásvezető-képzésben részt vett pedagógusok közreműködésével lefolytatott kutatás jól strukturált leírása.

Ebben a kötetben kétségkívül az egyik legérdekesebb és legnagyobb nóvum-értékű az a hosszabban (de nem teljes terjedelmében) idézett tanulmány, amelyben Kovács Sándor Gáspár László szentlőrinci iskolakísérletének főbb pedagógiai-(nevelés)filozófiai alapjait jellemzi, összevetve azokat *általánosságban* különböző neveléstudományi paradigmákkal, és *konkrétan* több francia pedagógiai gondolkodó, iskolareformer (Oury, Freinet, Resweber, Clausse) hasonló gondolataival és törekvéseivel. Ezen a helyen szeretném kiemelni, hogy Kovács Sándornak szerzőként és szerkesztői tanácsadóként is múlhatatlan érdemei vannak abban, hogy Gáspár Lászlóról és más, a hazai nevelés és iskolatörténet, illetve pedagógiai gondolkodás kiemelkedő, nemzetközi mércével mérve is jelentős alakjairól neves francia kiadóknál kiadott kézikönyvekben megjelenhettek értékelő tanulmányok az elmúlt években. Nagyon fontos ez abból a szempontból, hogy hazai értékeink, haladó pedagógiai hagyományaink valóban európai szinten közkinccsé válhassanak.

A *Szakmai életút-lapozgató* című könyvsorozat eddigi darabjaihoz hasonlóan ezt a kötetet is Kovács Sándor rövid szakmai életrajza és műveinek bibliográfiája zárja. Ez utóbbi segíthet a további tájékozódásban azoknak a kedves olvasóknak, akiknek érdeklődését felkeltette ez a könyv: bizonyára számosan lesznek ilyenek, hiszen a Tanár Úr munkássága, az általa feldolgozott témák, a tudományos igényesség és a komparatisztikus és innovatív látásmód jelentős inspirációt adhat bármely neveléstudományi kutatónak és iskolafejlesztőnek.

Ambrusné Kéri Katalin

Szakmai életút-lapozgató IV.
Válogatás Kovács Sándor írásaiból

A *„Szakmai életút-lapozgató"* sorozat negyedik kötete a könyvszéria profiljához és az eredeti sorozatszerkesztői elképzelésekhez, vállalásokhoz hűen a pécsi neveléstudományi műhely egyik meghatározó egyéniségének, Kovács Sándornak a szakmai pályafutását, példaértékű kutatási, illetve tudományos tevékenységét tekinti át. A mű a sorozat korábbi elemeitől már megszokott módon, jól átgondolt, logikus egységekbe rendeződve jeleníti meg a szakmai mérföldkövek sokszínűségét, az innovatív mentalitásról árulkodó életrajzi momentumok fókuszpontjait. A könyv alcímével összhangban az Olvasó mindenekelőtt Kovács Sándor írásainak gazdag gyűjteményéből a Tanár Úr által preferált érdeklődési területeket lefedve kap ízelítőt, ugyanakkor további széleskörű tájékozódási lehetőségeket kínál az összeállított szakmai életrajz, a publikációs jegyzék, s a Tanár Úrról megjelent írásművek listája.

(Részlet Molnár-Kovács Zsófia lektori véleményéből)

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638
MAGYARORSZÁG MEGÚJUL
A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.